

Vurdering af overholdelse af miljøregler
relateret til gyllehåndteringen i aktive svine-
produktioner med IØ medfinansiering

Opfølgingsrapport, Juni 2006

Udgivet : 27. juni 2006

Udarbejdet : Jens Murmann og Poul Martin Møller
Efterset : Uffe Sønderhousen
Godkendt : Uffe Sønderhousen

INDHOLDSFORTEGNELSE		SIDE
1	INTRODUKTION	3
2	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	3
2.1	Myndighedsgodkendelser	4
2.2	Staldindretning	4
2.3	Gylletanke og laguner	4
2.4	Anvendelse af gylle	6

1 INTRODUKTION

Investeringsfonden for Østlandene (IØ-fonden) har anmodet Carl Bro Gruppen om at gennemføre en vurdering af om de anbefalinger til konkrete tiltag, som Carl Bro Gruppen gav i forbindelse med besøg på farmene i foråret 2005. Denne rapport skal læses i forlængelse af Carl Bro's rapport: "Vurdering af overholdelse af miljøregler relateret til gyllehåndtering i aktive svineproduktioner med IØ medfinansiering" fra maj 2005.

Opgaven er gennemført i perioden marts og april 2006 og har omfattet 9 virksomheder, der alle er blevet besøgt:

Gennemgangen har ikke omfattet to af de virksomheder, som blev besøgt i 2005 (Saerimner og Dan-Slovakia), idet IØ ikke længere er aktiv medinvestor i disse selskaber.

Besøgene er gennemført af et team bestående af en dansk miljøkonsulent og en dansk landbrugskonsulent.

Under besøgene blev gyllehåndteringen besigtiget og forskellige typer dokumenter gennemgået. Se bilag 1 i rapporten "Vurdering af overholdelse af miljøregler relateret til gyllehåndtering i aktive svineproduktioner med IØ medfinansiering" fra maj 2005.

Nærværende rapport indeholder Carl Bro Gruppens konklusioner og anbefalinger fra de gennemførte besøg. Der er efter besøgene indhentet yderligere oplysninger og afklaringer hos nogle af virksomhederne og disse informationer er indeholdt i rapporten.

2 KONKLUSIONER

Den overordnede konklusion fra gennemgangen er, at de undersøgte virksomheder overholder den nationale lovgivning vedrørende gyllehåndtering, og virksomhederne har gennemført de anbefalede forbedringer.

Fem af farmene har modtaget EU miljøgodkendelse (IPPC) siden sidste besøg af Carl Bro, tre af farmene har igangsat ansøgningsprocedure med henblik på at overholde de lokale ansøgningsfrister. Den sidste virksomhed er ikke IPPC pligtig.

I relation til overholdelse af de danske regler kan følgende hovedpunkter fremhæves:

Med hensyn til opbevaringsfaciliteter anvender syv virksomheder faciliteter, som lever op til danske regler. En virksomhed har af IØ fået påbud om at ombygge en lagune så den opfylder danske forskrifter. En anden virksomhed har en gylletank, som efter en konkret byggeteknisk vurdering foretaget af Teknologisk Institut (TI) anbefales accepteret af IØ.

Tre af de besøgte virksomheder udbringer gyllen i overensstemmelse med de danske regler for udbringning. Seks af virksomhederne udbringer også gylle i efteråret forud for etablering af en vinterhvedeafgrøde eller forud for efterårspløjning og efterfølgende etablering af en forårsafrøde som f.eks. majs, vårbyg eller sukkerroer. Dette er ikke i overensstemmelse med danske regler, men er tilladt ifølge den lokale lovgivning og i overensstemmelse med EU's Nitratdirektiv.

Alle virksomhederne overholder de danske harmonikrav på 1,4 husdyrenheder pr. ha.

Konklusioner og anbefalinger fra gennemgangen er nærmere beskrevet i de efterfølgende afsnit.

2.1 Myndighedsgodkendelser

De undersøgte virksomheder oplyser, at de enten har de nødvendige miljø- og byggetilladelser på plads, eller har ansøgninger under udarbejdelse eller sagsbehandling. Fem af farmene har modtaget EU miljøgodkendelse (IPPC) siden sidste besøg af Carl Bro i 2005, tre af farmene har igangsat ansøgningsprocedure med henblik på at overholde de lokale ansøgningsfrister for EU miljøgodkendelse. Den sidste virksomhed er i nuværende størrelse ikke IPPC pligtig.

2.2 Staldindretning

Alle ni virksomheder lever op til danske regler for gylleanlæg i stalde og har opnået lokale godkendelser til brug af disse.

Én virksomhed havde i 2005 problemer med indtrængning af grundvand i gyllekanalerne. Virksomheden har efterfølgende gennemført en renovering af gyllekanalerne i staldene og anvender ikke længere stalde med de oprindelige gyllekanaler.

Ved besøget i 2005 blev det konstateret, at fortanke og pumpebrønde på de fleste af virksomhederne var åbne og uden eller med mangelfuld sikkerhedsafskærmning. Det blev anbefalet, at disse fortanke blev overdækket med trædesikkert beton eller jerdæksel eller forsvarligt afskærmet i henhold til danske forskrifter.

Fortankene er efterfølgende blevet overdækket eller forsvarligt afskærmet. For to virksomheder under renovering er der foretaget en midlertidig overdækning eller afskærmning, indtil der etableres permanent overdækning i forbindelse med færdiggørelse af renovering af staldanlæggene.

2.3 Gylletanke og laguner

Der anvendes en række forskellige løsninger til gylleopbevaring på de forskellige virksomheder. Gylleopbevaringsfaciliteterne er i nogle lande en del forskelligt fra Danmark hvilket har afstedkommet at der har skullet laves en konkret vurdering af de pågældende opbevaringsfaciliteter.

- Der blev i 2005 besigtiget en 5 år gammel lagune med kun én bund-membran uden fast overdækning, men med halmbaseret flydelag. Lagunen er lovligt opført i henhold til de nationale regler, og den er opført før det danske BAT byggeblad for laguner (jf. byggebladets bilag 1, ref 3, arkivnr. 103.04-30) trådte i kraft. TI, der deltog i besøget på virksomheden med en gylletanksspecialist, har vurderet, at den er i overensstemmelse med danske regler under forudsætning af, at der er et forsvarligt flydelag, hvilket var tilfældet, ved 2 besøg i 2005 og besøget i 2006. Den pågældende farm har fået IPPC godkendelse.

- På en virksomhed under renovering var der i 2005 opført en ny gylletank i betonblokke. Det blev i 2005-rapporten anbefalet, at der skulle foretages en byggeteknisk vurdering inden ibrugtagning af gylletanken. Efter en forstærkning og efterfølgende byggeteknisk vurdering af tanken udført af Teknologisk Institut (TI), der havde en gylletanksspecialist med på besøget i 2006 anbefales det, at LØ accepterer beholderen. Beholderen har de nødvendige lokale godkendelser, men er opført efter en anden byggetradition end den danske og lever derfor ikke umiddelbart op til alle punkter i dansk lovgivning. Anbefalingen bygger på, at den anses for at have tilstrækkelig styrke og tæthed, når den er fyldt op med gylle.
- På en virksomhed under renovering blev der i 2005 – efter Carl Bro as' besøg – etableret en ny gyllelagune med enkelt bundmembran og uden nogen kontrolbrønde. Lagunen er opført i henhold til forskrifter fra USA, men overholder ikke danske forskrifter for nye gyllelaguner. Virksomheden er af LØ blevet anmodet om i 2006 at ombygge lagunen så den overholder danske forskrifter for nye laguner, og virksomheden har i juni 2006 bekræftet overfor LØ, at lagunen er ved at blive tømt og at den derefter vil blive bygget om i overensstemmelse med LØ's krav.
- På tre af virksomhederne anvendes overjordiske, glasemaljerede ståltanke, der ved stikprøve kontrol blev fundet at være med et flydelag, hvilket er i overensstemmelse med danske regler. Tankene er typisk 6 meter høje og det er erfaringsmæssigt simpelt at etablere et forsvarligt flydelag. Alle tankene har godkendelse af lokale myndigheder i forbindelse med ibrugtagning og IPPC godkendelse for de virksomheder, hvor IPPC er påkrævet.
- På tre virksomheder er der etableret nye, lokalt fremstillede runde gylletanke opført af betonelementer efter danske standarder. Yderligere 1 virksomhed vil i 2006 opføre betonelementtanke i forbindelse med udbygning af lagerkapaciteten. En af virksomhederne har teltoverdækninger af tankene, mens der for de øvrige tanke, som det kræves i de danske regler, skal etableres naturligt flydelag med tilsætning af halm, når det måtte vise sig nødvendigt. Ved besøget blev der konstateret et forsvarligt flydelag.
- En af virksomhederne havde ved besøget i foråret 2006 påbegyndt etablering af nye laguner med overdækning og 2 lags bundmembran – opført så de overholder både lokale og danske regler.

Tabel 1 opsummerer gylleopbevaringen på de besøgte virksomheder.

Tabel 1: Gylleopbevaringsmetode og kapacitet på de omfattede virksomheder

Virksomhed nr.	Gylleopbevaringsmetode	Opbevaringskapacitet (måneders)	
		Aktuel ¹	krav i landet
1	Gylletank opført i betonblokke	12	Se efterfølgende
2	Lukkede laguner	>12	Se efterfølgende
3	Ståltanke	8	6
4	Ståltanke	7,9	6
5	Ståltanke	>12	6
6	Betonelement tanke	12	4
7	Betonelement tank	8,3	7
8	Lagune	10,6	Se efterfølgende
9	Åben lagune m. membran + Betonelement tanke	8,0	4 / 6

Note 1: For de virksomheder, der har flere lokaliteter, er det den gennemsnitlige kapacitet, der er angivet.

Som det fremgår af tabellen, er der ikke identificeret overtrædelser af de nationale regler for opbevaringskapacitet.

Kravet i Danmark til lagerkapacitet er minimum 6 måneder ifølge den danske husdyrgødningsbekendtgørelse, men dog således at der er tilstrækkelig lagerkapacitet til, at gødningen kan udbringes i henhold til gødningsplanen.

I Rusland og i nogen udstrækning også i Ukraine hersker der usikkerhed om hvad myndighedernes regler er for opbevaringskapacitet til gylle. De besøgte virksomheder i Rusland og Ukraine har etableret opbevaringskapacitet svarende til 10 – 12 måneders gylleproduktion hvilket opfylder danske krav, og er godkendt af de lokale miljømyndigheder, men det kan det ikke entydigt afgøres om de nationale regler til opbevaring opfyldes.

2.4 Anvendelse af gylle

Udkørsel af gylle sker med slæbeslangesystem eller gyllenedfælder monteret på traktortrukne gyllevogne. To virksomheder under renovering har i foråret 2006 lejet gyllevogn med fladspreder, hvilket ikke er i overensstemmelse med danske regler. Det er lovligt i de pågældende lande. De pågældende virksomheder har sidst på foråret 2006 købt og ibrugtaget gyllevogn med slæbeslangesystem eller nedfælder.

Alle virksomhederne overholder de danske harmonikrav på 1,4 husdyrenheder¹ per ha (og hermed også kravene i EU's nitratdirektiv på 1,7 dyreenheder per ha).

Der udbringes typisk 20 til 40 tons gylle pr. ha. årligt, afhængigt af gyllens næringsstofindhold og afgrøden, hvortil gyllen tilføres. Dette er i overensstemmelse med lokale og danske regler.

Virksomhederne anvender gyllen på landbrugsjord, som er ejet eller lejet. En del virksomheder afsætter gyllen via gylleaftaler, som det også praktiseres i Danmark. Virksomhederne er alle beliggende i områder med forholdsvis få husdyr, så der er ingen problemer med at afsætte gyllen.

Tre af de besøgte virksomheder udbringer gyllen i overensstemmelse med de danske regler for udbringning. Seks af virksomhederne udbringer også gylle i efteråret forud for etablering af en vinterhvedeafgrøde eller forud for efterårsplojning og efterfølgende etablering af en forårsafrøde som f.eks. majs vårbyg eller sukkerroer. Dette er ikke i overensstemmelse med danske regler, men er tilladt ifølge den lokale lovgivning og i overensstemmelse med EU's Nitratdirektiv.

De danske krav til lagerkapacitet og udbringningsperioder er tæt knyttet til vækstperiodens længde, jordbundsforhold afgrødevalg samt klimatiske forhold. Da de besøgte virksomheder ligger i en anden klimazone (den kontinentale) end Danmark (den atlantiske), kan de danske regler således ikke direkte overføres.

---

¹ 1 dyreenhed svarer til 4,3 årssøer, 175 producerede smågrise eller 35 producerede slagtesvin